

سند توسعه و ترویج فعالیت‌های ادبی دانشگاهیان

دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی

بهار ۱۴۰۲

مجلس شورای اسلامی

معاونت فرهنگی و اجتماعی

دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

بهار شعر

شعر، یک رسانه اثرگذار و ماندگار است... و از خصوصیات شعر فارسی، تولید سرمایه‌های معرفتی و معنوی است.

بیانات مقام معظم رهبری ع در دیدار شاعران و استادان زبان فارسی

۱۳۹۱/۱/۱۶

مقدمه

از کارکردهای مهم و تأثیرگذار بخش‌های فرهنگی دانشگاه، ایجاد زمینه‌های رشد و اعتلای بینش جمعی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانشگاهی برای حمایت از توسعه فعالیت‌هایی است که به تقویت «وحدت ملی» می‌انجامد که مهم‌ترین نقش را در انسجام اجتماعی و مقاومت در برابر گسست‌ها بازی می‌کند. در این راستا نگاه ویژه به ارکان «هویت ملی» راهگشا است.

«زبان و ادبیات» هر ملتی کانون همدلی، تفاهم و زبان حال و دل است که در قالب‌های گوناگون شعر، قصه، داستان، روایت، ترانه و... پایه‌هایی برای انتقال فلسفه، هنر، تاریخ، مذهب و فرهنگ یک جامعه محسوب می‌شود. برای ایرانیان زبان و ادبیات فارسی، نه تنها نمایانگر هویت تاریخی و سیر اجتماعی آنان از روزگاران کهن است بلکه این سرمایه ارزشمند ملی ذخیره‌ای گران‌سنگ از تعالیم و حکمت‌های متعالی است که همواره پشتوانه‌ای استوار برای استادان و معلمان این مرز و بوم در تربیت نسلی آگاه، اندیشمند و فرهیخته به شمار می‌رود.

در این راستا، معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت عتف، «شورای سیاست‌گذاری توسعه و ترویج فعالیت‌های

ادبی در دانشگاه‌ها را به منظور کنش‌گری و جلب حمایت فعالان دانشگاهی (استادان، دانشجویان و کارکنان) این حوزه تشکیل می‌دهد. یکی از وجوه بالندگی و تحقق این موضوع، جنبه ستادی و سیاست‌گذاری آن است که وظیفه وزارتخانه متبوع و به تبع آن دانشگاه‌ها است. وجه دیگر آن نیز بر عهده عموم استادان محترم، دانشجویان و کارکنان گرامی است که با آگاهی، اراده و اختیار خود به این عرصه ضروری وارد شوند و به پویایی و طراوت این برنامه بیفزایند.

ماده ۱. تعاریف

- ⊛ **فعالیت‌های ادبی:** انجام هر نوع اقدام یا برنامه معطوف به حوزه شعر و ادب شامل: تشکیل حلقه‌های ادبی، مشاوره‌های ادبی، محافل شعر، نشست‌های نقد ادبی، متن‌خوانی، کارگاه‌های ترویج آرای ادیبان و مفاخر ادبی، سفرهای ادبی، سیر مطالعاتی متون ادبی، ویرایش متون و ترجمه متون ادبی.
- ⊛ **مؤسسه:** منظور هر یک از دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی یا پارک‌های علم و فناوری مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا دانشگاه آزاد اسلامی است.
- ⊛ **دانشگاهیان:** شامل استادان، دانشجویان و کارکنان دانشگاه‌ها و مراکز علمی و فناوری است.
- ⊛ **شورای سیاست‌گذاری:** منظور شورای سیاست‌گذاری توسعه و ترویج فعالیت‌های ادبی دانشگاه‌ها است که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان مربوط به فعالیت‌های ادبی دانشگاه‌ها و جشنواره را بر عهده دارد.

ماده ۲. اسناد بالادستی

- * نقشه جامع مهندسی فرهنگی کشور/ اهداف کلان:
تعمیق خودباوری ملی و پاسداشت میراث ارزشمند ایرانی- اسلامی و توسعه و ترویج زبان و ادبیات فارسی
- * سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها/ نظام فرهنگی و تربیتی/ راهبرد ۵:
احیای هویت تمدن‌ساز اسلامی- ایرانی با ارتقای روحیه خودباوری و نفی انفعال و خودبختگی در مقابل تمدن غرب
- * نقشه جامع علمی کشور/ اهداف کلان:
ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبان‌های بین‌المللی علمی

ماده ۳. هدف‌ها

- ④ هم‌گرایی و هم‌افزایی فعالیت‌ها و گروه‌های فعال ادبی در دانشگاه‌ها؛
- ④ تقویت هویت ملی، امیدافزایی و پیوستگی فرهنگی با بهره‌گیری از ذخایر و میراث ادبی؛
- ④ فراهم آوردن زمینه‌های توسعه، تقویت و ترویج فعالیت‌های ادبی؛
- ④ آشنا کردن دانشجویان با فرهنگ متعالی دینی، ملی و انقلابی با استفاده از قالب‌ها و گونه‌های ادبی؛
- ④ تقویت جایگاه شعر معاصر در محیط دانشگاه‌ها؛
- ④ انتقال مفاهیم و محتوای حکمی و عرفانی در راستای تعمیق آگاهی و دانش عمومی با استفاده از منابع غنی ادبی؛
- ④ استفاده از ظرفیت شعر و ادب به منظور تقویت کنش‌گری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانشگاهیان؛

- ④ تقویت نظام تعاملی بین حوزه شعر و ادب و حوزه‌های معرفتی، تاریخی، فرهنگی و اجتماعی؛
- ④ معرفی فرهنگ غنی ایرانی و اسلامی و ظرفیت‌های هنری و زیبایی‌شناختی زبان فارسی با بهره‌گیری از آثار و تولیدات ادبی فاخر در سطوح بین‌المللی؛
- ④ بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در ادبیات فاخر جهان؛
- ④ شناسایی استعداد‌های ادبی و زمینه‌سازی برای رشد و بالندگی آن‌ها؛
- ④ استفاده از فناوری‌های روز در ترویج و توسعه فعالیت‌های ادبی و زبان فارسی.

ماده ۴. الزامات و رویکردها

- ④ بهره‌گیری از تجارب پیشین فعالیت‌های ادبی استادان، دانشجویان و کارکنان؛
- ④ بهره‌مندی از افراد فرهیخته و فعال در دانشگاه‌ها و نیز شخصیت‌های شاخص ادبی محلی در شهرستان‌ها؛
- ④ ایجاد زمینه بروز و ظهور درون‌مایه‌های مختلف ادبی اعم از آیینی، طنز، اعتراضی، سیاسی و...؛
- ④ گسترش رواداری در قبال فعالیت‌های ادبی با رویکرد نقد و ارزیابی؛
- ④ توجه به ظرفیت‌ها، امکانات و محدودیت‌های بومی؛
- ④ تبادل تجربه بین دانشگاهی در فعالیت‌های ادبی؛
- ④ توجه به مالکیت معنوی آثار ادبی و حفظ حقوق مادی و معنوی صاحبان اثر؛
- ④ پایبندی به اصول و ضوابط اخلاق حرفه‌ای و عدالت و انصاف در کلیه فرایندهای و فعالیت‌های ادبی دانشگاهیان؛

- ④ شناسایی و جلب همکاری نخبگان و گروه‌های علاقه‌مند به حوزه شعر و ادب؛
- ④ بهره‌گیری از ظرفیت‌های نوشتاری و تحلیلی دانشجویان، استادان و کارکنان در ترویج فعالیت‌های ادبی؛
- ④ ارزیابی و قدردانی از صاحبان آثار فاخر ادبی؛

ماده ۵. ساختار

۱-۵. شورای سیاست‌گذاری

این شورا با ترکیبی از اعضای حقوقی و حقیقی به صورت متمرکز در معاونت فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به این شرح تشکیل می‌شود:

اعضای شورا

الف) اعضای حقوقی شامل: معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم (رئیس شورا)، مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی (دبیر شورا)، معاون اجرایی و یک تن از کارشناسان دفتر سیاست‌گذاری (کارشناس شورا)، مدیرکل پشتیبانی فعالیت‌های فرهنگی، رئیس اداره فعالیت‌های اجتماعی، یک تن از رؤسای دانشکده‌ها و مراکز فعال علمی در حوزه زبان و ادبیات فارسی با حکم رئیس شورا، نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نماینده حوزه هنری.

ب) **اعضای حقیقی شامل:** سه تا پنج (۳-۵) تن از استادان و پژوهشگران شاخص و دو تن از دانشجویان فعال در حوزه شعر و ادب (ترجیحاً از میان اعضای کانون‌ها و انجمن‌های فعال در حوزه شعر و ادب).
تبصره: به پیشنهاد اعضای شورای سیاست‌گذاری و به تناسب دستور جلسه و تأیید رئیس شورا، می‌توان یک تا ۳ تن از افراد صاحب‌نظر را به جلسات شورا دعوت کرد.

۵-۲. وظایف شورا:

- ➔ بررسی تجارب پیشین فعالیت‌های ادبی دانشگاهیان و تحلیل قوت‌ها و ضعف‌ها؛
- ➔ تعیین سیاست‌ها و برنامه‌های سالانه شورا و ابلاغ به کارگروه‌های دانشگاهی؛
- ➔ بررسی، تصویب و حمایت مادی و معنوی از طرح‌های رسیده از دانشگاه‌ها؛
- ➔ تعیین و تصویب موضوعات، محورها و شاخص‌های ارزیابی و داوری جشنواره‌ها و فعالیت‌های ادبی دانشگاه‌ها؛
- ➔ بررسی و تصویب شیوه‌نامه اجرایی فعالیت‌های ادبی دانشگاه‌ها؛
- ➔ نظارت بر اجرای جشنواره‌ها و فعالیت‌های ادبی دانشگاه‌ها و ارزیابی آن‌ها پس از اجرا؛
- ➔ برقراری ارتباط با مؤسسات و نهادهای فرهنگی مرتبط با حوزه ادبیات و زبان فارسی در سطح ملی و بین‌المللی؛
- ➔ شناسایی و معرفی نخبگان، استادان و فعالان برجسته کشوری به دانشگاه‌ها؛
- ➔ بررسی گزارش فعالیت سالانه دانشگاه‌ها در حوزه ادبیات و ارائه نتایج به آن‌ها.

۳-۵. کارگروه ترویج فعالیت‌های ادبی دانشگاهی

کارگروه مذکور در معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها با ساختار زیر تشکیل می‌شود:

رئیس کارگروه: معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه؛

دبیر کارگروه: مدیر فرهنگی و اجتماعی دانشگاه یا فرد مناسب بنا به صلاحدید معاون فرهنگی

اعضای کارگروه:

الف) اعضای حقوقی شامل: معاون فرهنگی و اجتماعی و مدیر فرهنگی دانشگاه، نماینده دانشکده ادبیات و علوم انسانی، نماینده حوزه هنری در استان، کارشناس انجمن‌های علمی دانشجویی، کارشناس کانون‌های فرهنگی و هنری.

ب) اعضای حقیقی شامل: دو یا سه (۲ یا ۳) تن از استادان فعال و دغدغه‌مند، سه تا چهار تن از دانشجویان فعال و مستعد.

تبصره ۲: دانشگاه‌هایی که دانشکده ادبیات و علوم انسانی ندارند می‌توانند یک یا دو تن از استادان مجرب حوزه شعر و ادب را به جلسات کارگروه دعوت کنند.

تبصره ۳: اعضای حقیقی کارگروه به تشخیص معاونت فرهنگی و اجتماعی و براساس شرایط و ظرفیت‌های هر دانشگاه تعیین می‌شوند.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

وظایف کارگروه:

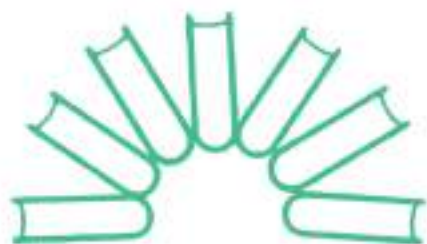
- ➔ برقراری ارتباط مؤثر با جامعه مخاطب (استادان، کارکنان و دانشجویان) و شناسایی توانایی‌های بالقوه و بالفعل آن‌ها؛
- ➔ ترویج و حمایت از تشکیل انجمن‌های علمی دانشجویی و کانون‌های فعال در زمینه شعر و ادب؛
- ➔ ترویج و حمایت از اعطای مجوز به نشریات فعال در حوزه شعر و ادب؛
- ➔ کمک به ارتقای طرح‌ها و ایده‌های ادبی برای تصویب در شورای فرهنگی دانشگاه؛
- ➔ پیشنهاد سیاست‌های تشویقی برای مخاطبان فعال در حوزه شعر و ادب به شورای فرهنگی دانشگاه؛
- ➔ تقویت نظام ارتباطی میان استادان دغدغه‌مند با دانشجویان به منظور انجام فعالیت‌های فرهنگی با تأکید بر حوزه شعر و ادب (مانند: حضور استادان در محیط‌های خوابگاهی)
- ➔ اجرای برنامه‌های مصوّب شورای سیاست‌گذاری و فراهم کردن سازکارهای لازم اجرایی؛
- ➔ حمایت از چاپ و انتشار آثار ادبی و مستندسازی فعالیت‌های ادبی و ارسال آن به شورای سیاست‌گذاری.

ماده ۶. ملزومات فعالیت کارگروه‌های دانشگاهی

- ➔ حمایت مادی و معنوی از برگزاری نشست‌های ادبی و تشکیل انجمن‌های ادبی در محیط‌های دانشگاهی و خوابگاهی؛
- ➔ حضور چهره‌های ادبی توانمند و شناخته شده در ساعات درس فارسی عمومی در دانشگاه‌ها یا ارتباط مجازی با آن‌ها؛

- ④ جدی گرفتن تشکیل کارگروه فعالیت‌های ادبی و مصوّبات آن از سوی مسئولان دانشگاه؛
- ④ توجه و تعیین امتیاز فرهنگی لازم در آیین‌نامه ارتقاء برای استادان فعال در حوزه ادبیات؛
- ④ ایجاد شبکه‌ای از فعالان حوزه شعر و ادب در دانشگاه‌ها و حمایت از آنها؛
- ④ حمایت مادی و معنوی از تولیدات ادبی دانشجویان، استادان و کارکنان.

این آیین‌نامه در ۶ ماده و ۳ تبصره، در تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۵ (روز پاسداشت زبان فارسی) به تصویب شورای مدیران معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت عتف رسید.

دقترياست گذاري و برنامه ريزي فرهنگي و اجتماعي
وزارت علوم، تحقيقات و فناوري

وزارت علوم، تحقيقات و فناوري
معاونت فرهنگي و اجتماعي

بهار ۱۴۰۲